

MỘT SỐ KHÓ KHĂN & ĐỀ XUẤT GIẢI PHÁP TRONG VIỆC HỌC KỸ NĂNG NGHE THEO ĐỊNH HƯỚNG BÀI THI TOEIC

SOME DIFFICULTIES AND PROPOSED SOLUTIONS IN LEARNING
LISTENING SKILLS TOWARDS THE TOEIC TEST ORIENTATION

Ths. Phạm Lê Hoa*

Tóm tắt: Bài báo trình bày cơ sở lý luận của kỹ năng nghe, những khó khăn trong việc học kỹ năng nghe Tiếng Anh theo định hướng bài thi TOEIC của sinh viên (khảo sát tại trường Đại học Kiến trúc Hà Nội) để từ đó tìm ra những giải pháp phù hợp giúp sinh viên nâng cao khả năng nghe của mình.

Từ khóa: Cơ sở lý luận, kỹ năng nghe, khó khăn, sinh viên Trường Đại học Kiến trúc Hà Nội.

Abstract: The article presents the literature review of listening skill as well as the difficulties in learning listening skill basing on the TOEIC test format of students at HAU. Besides that, the article also presents adequate solutions to help students improve their listening ability.

Key words: Literature review, listening skill, difficulty, HAU's students.

Nhận bài ngày 16/11/2023, chỉnh sửa ngày 23/11/2023, chấp nhận đăng ngày 19/11/2023.

1. Đặt vấn đề

Ngôn ngữ đóng một vai trò không thể thiếu trong cuộc sống. Quá trình hội nhập cùng các nước trên thế giới, không thể phủ nhận rằng việc học ngoại ngữ, đặc biệt là tiếng Anh trở nên cấp bách và vô cùng cần thiết. Trong các kỹ năng của tiếng Anh, nghe được xem là một kỹ năng quan trọng. Theo Mendelsohn (1994), nghe chiếm từ 40% đến 50% các hoạt động giao

tiếp hàng ngày; trong khi nói chiếm từ 25% đến 30%; đọc chiếm từ 11% đến 16% và viết chỉ chiếm khoảng 9%. Tuy nhiên, kỹ năng nghe được xem là kỹ năng khó nhất trong bốn kỹ năng tiếng Anh đối với sinh viên không chuyên ở các trường đại học. Theo Hamouda (2013), người học tiếng Anh như ngoại ngữ (EFL) thường gặp khó khăn đối với kỹ năng nghe nhiều hơn so với các kỹ năng khác và ông cũng

nhấn mạnh rằng, nếu giáo viên muốn giúp người học cải thiện kỹ năng nghe, cần tìm hiểu những khó khăn nào mà người học thường mắc phải, để từ đó tìm ra những chiến lược nghe phù hợp hay cách khắc phục hiệu quả.

Dựa vào thực tế giảng dạy kỹ năng nghe theo định hướng bài thi TOEIC cho sinh viên Trường Đại học Kiến trúc Hà Nội, tác giả nhận thấy kỹ năng nghe của sinh viên còn rất hạn chế. Sinh

*Trường Đại học Kiến trúc Hà Nội
Email: hoaphamle1978@gmail.com

Nghe hiểu trong tiếng Anh là một kỹ năng phức tạp

viên gặp những khó khăn nhất định ở mỗi phần nghe theo định dạng bài thi TOEIC, từ đó dẫn đến kết quả khi làm các bài kiểm tra nghe không được tốt. Trong khuôn khổ bài báo này, tác giả muốn đưa ra những khó khăn mà học viên gặp phải khi học kỹ năng nghe theo định hướng bài thi TOEIC và từ đó tìm ra những giải pháp hợp lý và hiệu quả để khắc phục những khó khăn đó.

2. Cơ sở lý luận

2.1. Khái niệm về nghe

Có rất nhiều khái niệm khác nhau về nghe. The Hasan, A.S. [3,tr.137], nghe là “một quá trình mà ở đó người nghe tiếp nhận thông tin và quá trình này diễn ra một chiều mà không đòi hỏi bất cứ sự giải thích hay tương tác nào với văn bản nghe”. Trong khi đó, Anderson (1983) định nghĩa rằng, nghe hiểu là hiểu những gì mà người nói đã nói. Người nghe có vai trò đặc biệt quan trọng trong quá trình nghe bằng cách vận dụng kiến thức đa dạng của mình để phân tích những gì anh ta nghe được để có thể hiểu phát ngôn của người nói. Theo Richards (1983), miêu tả nghe hiểu như quá trình hiểu lời nói ở ngôn ngữ thứ nhất hoặc thứ hai và việc nghe hiểu một ngôn ngữ thứ hai bao gồm cả hai quá trình Trên xuống (Top-down) và Dưới lên (Bottom-up). Cùng quan điểm này, Brown (2006) cho rằng quá trình trên xuống xảy ra khi người học sử dụng kiến thức nền và vốn từ vựng có sẵn để nắm bắt nội dung của bài nghe, còn quá trình dưới lên là dùng ngữ cảnh

của bài nghe để đoán trước nghĩa của từ mới. Rost (1994), bổ sung thêm rằng người nghe phải phân biệt được các âm, hiểu được từ vựng và cấu trúc ngữ pháp, nắm được trọng âm và ý định của người nói, có thể nhớ lại và hiểu được nó trong ngữ cảnh văn hóa-xã hội của phát ngôn. Từ các khái niệm trên, có thể thấy nghe hiểu là một kỹ năng phức tạp.

2.2. Những yếu tố ảnh hưởng đến việc học nghe

Có nhiều nguyên nhân gây khó khăn cho người học khi nghe. Theo Ur (1996), có nhiều nguyên nhân gây khó khăn cho người học khi nghe đó là: (1) Không nhận ra các âm mà người Anh nói, (2) Có thói quen phải hiểu tất cả các từ trong câu mới hiểu được nội dung của bài, (3) Cần phải nghe nhiều lần mới có thể hiểu, (4) Thấy khó nắm bắt được tất cả thông tin và không dự đoán được điều mà người nói sắp nói, (5) Nếu phải nghe trong thời gian dài, người học sẽ cảm thấy mệt mỏi và thiếu tập trung.

Thông thường khi học kỹ năng nghe, sinh viên thường có phong độ nghe không ổn định. Hiệu quả của việc nghe hiểu sẽ phụ thuộc khá nhiều vào mức độ khó của bài nghe. Theo Yagang (1994), muốn biết bài nghe khó hay dễ cần xem xét bốn yếu tố đó là: Thông điệp nghe, người nói, người nghe và bối cảnh nghe. Ý kiến này của Yagang mang tính tổng hợp và đồng nhất với ý kiến của Rubin (1994) và Ur (1996). Một cách tổng quát, nếu thông điệp nghe có nội dung xa lạ,

mật độ thông tin dày đặc, người nghe sẽ khó có thể tiếp nhận và ghi nhớ. Bên cạnh đó, khi người nói diễn đạt thông tin với tốc độ tự nhiên chưa qua xử lý và với giọng bản địa, người học nghe cũng sẽ gặp khó khăn trong việc theo kịp và hiểu ý. Lý do thứ ba là do bản thân người nghe, đó là: người nghe thiếu vốn từ vựng, kiến thức nền, không phân biệt âm tốt, thiếu kỹ năng ghi chú, ghi nhớ, phán đoán, suy luận, tâm lý căng thẳng và khả năng tập trung không cao. Bên cạnh những nguyên nhân trên thì yếu tố bối cảnh nghe cũng khiến cho việc học nghe trở nên khó khăn hơn đó là môi trường nghe ồn ào, nhiều tạp âm. Trong những nguyên nhân trên, nguyên nhân thông điệp, người nói và bối cảnh là nguyên nhân khách quan và nguyên nhân người học là chủ quan. Và thực tế cho thấy, những yếu tố bên ngoài sẽ khó thay đổi, do vậy yếu tố bên trong là người nghe cần được người dạy lưu ý, để từ đó tìm ra những giải pháp hiệu quả giúp người học khắc phục những khó khăn và cải thiện kỹ năng nghe tốt hơn.

3. Việc dạy và học kỹ năng nghe

3.1. Chương trình học

Từ năm 2017 đến nay, chương trình học ngoại ngữ Tiếng Anh tại trường Đại học Kiến trúc Hà Nội được giảng dạy và học tập theo định hướng bài thi TOEIC, tập trung vào hai kỹ năng Nghe và Đọc. Chương trình học được chia thành 5 học phần, sinh viên sẽ được biên chế vào học phần thích hợp dựa vào điểm bài thi kiểm tra Tiếng Anh đầu vào khi sinh viên năm thứ nhất nhập học vào trường. Chương trình học bao gồm 5 học phần. Thời lượng của chương trình học là 3 tín chỉ (45 tiết) cho mỗi học phần. Đây là một trong những khó khăn cho việc dạy và học tiếng Anh trong nhà trường vì thời lượng không đủ để cho giáo viên và sinh viên được thực hành nhiều, cũng như giảng viên không áp dụng được nhiều phương pháp giảng dạy kỹ năng nghe cho sinh viên và sinh viên phải tự học ở nhà nhiều hơn. Trong phạm vi bài báo này, tác giả sẽ tập trung vào phân tích những khó khăn mà sinh viên gặp phải khi học kỹ năng nghe ở hai học phần tiếng Anh cơ bản 1 và 2.

Sinh viên phải tự học ở nhà nhiều hơn

3.2. Cấu tạo phần thi nghe của bài thi TOEIC

Cấu tạo bài thi Nghe TOEIC chuẩn Quốc tế bao gồm bốn phần:

Phần 1 có tiêu đề là "Picture Description", thí sinh sẽ quan sát bức tranh và nghe bốn phương án miêu tả cho mỗi bức tranh rồi lựa chọn một phương án miêu tả đúng nhất.

Phần 2 có tiêu đề "Questions and Responses", ở phần này, thí sinh sẽ nghe các đoạn hội thoại giữa hai nhân vật: nhân vật thứ nhất sẽ nói các câu ở dạng câu đơn như là câu trần thuật, câu đề nghị hoặc câu hỏi, nhân vật thứ hai sẽ đáp lại câu của người thứ nhất bằng cách nói 3 câu đơn và việc của thí sinh là phải chọn được 1 trong 3 câu đó xem câu nào phù hợp nhất với câu của nhân vật thứ nhất.

Phần 3 có tiêu đề "Short Conversations", phần này thí sinh cũng nghe một đoạn hội thoại giữa 2 hoặc 3 người rồi trả lời các câu hỏi nghe hiểu dựa vào nội dung bài đã nghe.

Phần 4 có tiêu đề "Short Talks", thí sinh sẽ nghe các độc thoại của một nhân vật nào đó và thể loại bài nói có thể là một thông báo, một tuyên bố hay một tin nhắn thoại, sau đó thí sinh cũng sẽ trả lời các câu hỏi nghe hiểu liên quan đến nội dung của bài nghe.

Tuy nhiên, để phù hợp với trình độ của sinh viên ở từng học phần Tiếng Anh cơ bản 1 và 2, Bộ môn Ngoại ngữ

đã xây dựng chương trình đào tạo Tiếng Anh vẫn theo định hướng bài thi TOEIC nhưng có sự điều chỉnh như sau: Tiếng Anh cơ bản học phần 1: sinh viên chỉ phải học hai phần của kỹ năng nghe thay vì 4 phần trong bài thi chuẩn, đó là phần 1 và phần 2. Tiếng Anh cơ bản học phần 2: sinh viên học đủ 4 phần của kỹ năng nghe.

4. Những khó khăn gặp phải khi học kỹ năng nghe theo định hướng bài thi TOEIC

Từ thực tế giảng dạy cho sinh viên, tác giả bài báo nhận thấy một số khó khăn cho việc học nghe của sinh viên ở từng phần của bài nghe theo định hướng bài thi TOEIC như sau:

Ở phần 1 (Picture Descriptions), sinh viên nghe 4 câu đơn để chọn 1 câu phù hợp nhất với hình ảnh có sẵn. Phần này tỉ lệ sinh viên nghe đúng đáp án cao hơn các phần còn lại. Tuy nhiên, còn nhiều sinh viên phân biệt từ chỉ nơi chốn và đồ vật kém hơn từ chỉ hành động và vị trí, hay nói cách khác sinh viên nghe động từ miêu tả hành động tốt hơn danh từ. Điều này cho thấy vốn từ vựng của sinh viên còn thiếu, khả năng nhận âm còn kém vì sinh viên có thể nhận ra các từ này khi làm bài đọc hiểu, nhưng khi nghe lại chưa nhận ra âm và nghĩa.

Trong phần 2 (Questions - Responses), sinh viên nghe câu hỏi và chọn một câu trả lời tương ứng trong số ba lựa chọn

mà sinh viên nghe được. Số lượng sinh viên nghe được đáp án đúng ở phần này thấp hơn so với phần 1 và những khó khăn mà sinh viên gặp phải ở phần này bao gồm: *Thứ nhất*, cấu tạo của phần này là một trong những khó khăn đầu tiên cho sinh viên vì trên phiếu trả lời của bài nghe không in bất cứ một thông tin gì liên quan đến bài nghe mà chỉ có 3 đáp án A, B, C để sinh viên khi nghe xong thì chọn đáp án mà họ nghe được, do vậy sinh viên không có chút gợi ý nào khi bắt đầu nghe. *Thứ hai*, trong khi nghe nếu gặp những câu hỏi dạng "Wh- question", nhiều sinh viên sẽ gặp khó khăn trong việc phân biệt các câu hỏi "Where" và "When" dẫn đến chọn sai đáp án. Và lý do giải thích cho khó khăn này là việc nhận biết âm và phân biệt các âm này giống nhau của sinh viên chưa tốt. *Thứ ba*, đó là sinh viên hay bị mắc phải các bẫy trong khi nghe phần này do việc áp dụng chiến thuật nghe còn yếu, đó là việc phân biệt hiện tượng từ lặp lại giữa câu hỏi với câu trả lời và hiện tượng từ liên quan giữa câu hỏi và câu trả lời.

Ở phần 3 (Short Conversation) và phần 4 (Short Talks), sinh viên gặp những khó khăn khá giống nhau do cấu tạo câu hỏi ở hai phần này khá tương đồng, bao gồm: câu hỏi chi tiết, câu hỏi suy luận và kết quả nghe hai phần này thường kém hơn phần 1 và phần 2. Ở phần 3, sinh viên sẽ nghe

một đoạn hội thoại để trả lời các câu hỏi và ở phần 4 sinh viên nghe các đoạn độc thoại. Nhìn chung ở hai phần này, sinh viên trả lời các câu hỏi chi tiết tốt hơn các câu hỏi suy luận. Điều này cho thấy, mặc dù khi nghe một đoạn hội thoại hay một bài độc thoại dài thì sinh viên nghe kém hơn là nghe câu đơn, nhưng khả năng nghe các ý chi tiết của sinh viên vẫn tốt hơn khả năng nghe kết hợp suy luận và lý do ở đây là do sinh viên thiếu kỹ năng suy luận, phán đoán và áp dụng các chiến lược nghe chưa tốt, thêm vào đó là đây là những phần cuối nên khả năng tập trung của sinh viên có phần suy giảm.

5. Một số giải pháp đề xuất

Nhìn chung, khả năng nghe của sinh viên trường Đại học Kiến trúc Hà Nội còn kém. Có nhiều nguyên nhân dẫn đến những khó khăn cho sinh viên trong quá trình học nghe theo định dạng bài thi TOEIC cụ thể như sau: (1) Vốn từ vựng của sinh viên còn hết sức hạn chế do sinh viên không thường xuyên đọc các loại tài liệu bằng Tiếng Anh để nâng cao vốn từ. (2) Khả năng phân biệt âm tương đồng chưa tốt và điều này cũng xuất phát từ kiến thức về từ vựng. (3) Khả năng tốc độ nhận âm còn chậm, khả năng tập trung ghi nhớ và ghi chú còn yếu, từ đó dẫn đến kết quả sinh viên nghe câu đơn sẽ tốt hơn nghe cả đoạn dài. (4) Sinh

viên nghe ý chi tiết tốt hơn nghe kết hợp suy luận, điều này cho thấy sinh viên chưa áp dụng tốt khả năng suy luận khi nghe. Như vậy, trên cơ sở những phân tích trên, tác giả đề xuất một số giải pháp nhằm giúp sinh viên nâng cao khả năng nghe hiểu của mình:

Về phía giảng viên: Trong quá trình học, giảng viên chú ý sửa và luyện cho sinh viên cách phát âm chuẩn vì trong kỹ năng nghe hiểu phần ngữ âm rất quan trọng. Giảng viên cũng cần cập nhật các kiến thức nền và kiến thức văn hóa phong phú để giải thích, giúp đỡ và định hướng cho sinh viên trong quá trình học nghe, đặc biệt là đối với phần 1 (Picture Description). Giảng viên cũng cần giới thiệu và hướng dẫn cho sinh viên các chiến thuật nghe hiểu để sinh viên tránh được những bẫy về từ vựng có trong bài nghe. Đó là những yếu tố như hiện tượng lặp lại từ và từ liên quan trong phần 2. Ngoài ra, giảng viên còn cần hướng dẫn cho sinh viên cách nghe kết hợp với suy luận để trả lời tốt các câu hỏi suy luận ở phần 3 và phần 4. Ở phần này giảng viên có thể hướng dẫn sinh viên cách xác định từ khóa ở câu hỏi và câu trả lời, rồi từ đó liên hệ với từ khóa nghe mà sinh viên nghe được trong các đoạn hội thoại ở phần 3 và các bài độc thoại ở phần 4 để từ đó tìm được câu trả lời cho các câu hỏi nghe hiểu.

Về phía sinh viên: Sinh viên cần thường xuyên bổ sung kiến thức từ vựng. Luyện nghe thường xuyên cả ngoài giờ học và sử dụng cách luyện nghe viết chính tả. Bên cạnh đó, sinh viên cần thiết phải luyện khả năng phân biệt từ đồng âm và khả năng tư duy, suy luận, phán đoán nội dung trước, trong và sau khi nghe. Một yếu tố cũng rất quan trọng góp phần giúp sinh viên cải thiện khả năng nghe, đó là sinh viên phải rèn cho mình tinh thần tập trung cao và thói quen ghi chú trong quá trình nghe.

Qua bài báo này, tác giả hi vọng rằng những giải pháp được đề xuất từ việc tìm hiểu những khó khăn mà sinh viên gặp phải trong quá trình học nghe theo định hướng bài thi TOEIC sẽ phần nào giúp sinh viên nâng cao được kỹ năng nghe của họ.

Tài liệu tham khảo:

1. Anderson, J.R. (1983). *The architecture of cognition*, Cambridge, Mass: Harvard university press.
2. Brown, S. (2006), *Teaching listening*, New York, US: Cambridge University Press.
3. Hamouda, A. (2013), *An Investigation of Listening Comprehension Problems Encountered by Saudi Students in the EL Listening Classroom*. International Journal of Academic Research in Progressive Education and Development, 2(2): 113-155
4. Hasan, A.S. (2000), *Learners' perceptions of listening comprehension problems, language, culture and curriculum*, 13(2), 137-153.
5. Richard, J.C. (1983), *Listening comprehension: Approach, design, procedure*. TESOL quarterly, 17, 19-240.
6. Rost, M. (1994), *Introducing listening*, London: Penguin.
7. Ur, P. (1996). *A course in Language Teaching Practice and Theory*. Cambridge University Press
8. Yagan, F. (1994), *Listening: Problems and solutions*. English Teaching Forum, 3.

Khả năng nghe các ý chi tiết của sinh viên vẫn tốt hơn khả năng nghe kết hợp suy luận